

Ismerati se sprejemajo in velja  
tristopna vrsta:  
8 kr., če se tiska 1krat,  
12 " " " " 2 "  
16 " " " " 3 "  
Kolek (štampilj) zneso vselej  
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se  
cena primerne zmanjša.

## Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana  
pisma se ne sprejemajo.

# SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Velja do konca tekočega leta  
po pošti in v Ljubljani na  
dom . . . . . 2 gl. — kr.  
na mesec . . . . . — 80  
posamezne številke po —

Vredništvo je na stolnem  
hiš. št. 284.

Naročnino prejema opremljeno  
(administracija) in ekspedira v  
Blaznikovi tiskarnici na Bregi.

## Izhaja

po trikrat na teden in sicer  
v torek, četrtek in saboto.

## Zakaj ustavovercem nasprotujemo?

Najveljavniši ustavoverni listi pripoznavajo, da so se dosedanje volitve za državni zbor slabo obnesle za ustavoverne liberalce in za vlado, vendar nimamo nikakoršnjih znamenj, da bi se stanje polovične zdaj Avstrije, Cislajtanije imenovane, na bolje obrnilo. Če prebiramo nemške ustavoverne časnike od konca do kraja, in iščemo v njih za novo dōbo primerljivih besed, prešine nas skoraj obup, da bi kdaj prišli do porazumljenja in miru. Ustavoverci niso žalibog nič pozabili in se nič naučili, zato bode tudi reformirani državni zbor ostal brez vspeha na poravnavo ustavnih homatij. Naj narodna in državnopravna opozicija stopite ali ne stopite v državni zbor, spodletela bode, — zato ni treba preroškega duha — spet ta nova poškušnja, in ostali bodemo tam, kjer smo bili.

Ona nemška stranka v Avstriji, ki — naj gre tudiza propad monarhije — hoče gospodarica biti vsem narodom Avstrijskem, zato nemštvo in ustavoverstvo proklamuje kot isto stvar in še za pravega Nemca ne pripoznava onega, kdor ne prisega za ustavo, ki jo imamo že trikrat prenarejeno. Poglejmo le, kako psujejo in zaničujejo Tirolce in Gornjo-Avstrijce, ki so gotovo pošteni Nemci, ki pa z nami vred nasprotujejo nemško-liberalni ustavi. In kateri poštenjak bi jej ne nasprotoval? Načela prava in pravičnosti so povsod ravno tista in veljajo za Nemca ravno tako, kakor za Laha, Francoza in Slovence! Kdor tedaj ljubi pravico, mora zavreči vse, kar pravici nasprotuje in

odločno obrniti se od tistih, ki jo z nogami teptajo.

Ni pa moj namen, danes razkladati, da „ustavi“ nasprotujemo, ker se v mnogih rečeh ne sklada z večnimi načeli, ktere je Bog človeku v srce zasadil in naš Odrešenik učil. Opomniti hočem le na vedenje ustavovercev samih, kteri so sami krivi, da se ne sprijaznimo z njih ustavo.

„Ustava“ je za-nje edino ravnaio vsega početja, toda ravno oni največkrat prelomijo ustavo. „Ustava zagotavlja vsaki čas enake pravice vsem narodom“; pa kedar so videli, da je „ustava“ nasprotnikom ugodna, so jo ustavili. „Ustava“ dovoli vsem državljanom, da smejo imeti shode ali tabore, in skupno braniti svoje pravice. Pa kedar so ljudje, ki za ustavo ne goré, hoteli napraviti take shode ali tabore, niso dobili vladinega privoljenja. Priča temu so Češka, Moravska in druge dežele. Ustava zagotavlja prosto tiskavno postavo, pa če se je kak list poslužil te prostosti in le količjak nasprotoval ustavovornim nameram vladinim, bil je konfisciran ali celó tiran pred porotnike. „Ustava“ zagotavlja vsem državljanom enako volilno pravico; pa ustavoverci so jo vedeli tako sukati, da velika večina ljudstev ostane brez zastopnikov, in da v mnogih krajih ena ustavovorna duša velja za sto družih. Tega še nočemo opominjati, kako proste so volitve, ravno zdaj imamo skoraj na vsakem kraju izgledov dovolj. Tudi se ustavoverci ponašajo s svojo omiko, pa ne spoštujejo prepričanja drugače mislečih in napadajo v svojih listih z najgršimi psovki katoliško vero in cerkev, ktera je veliki večini Avstrijskih narodov najsvetejši biser. Kako bi tedaj

bilo mogoče, da bi se vneli za moč, ki tako očitno kažejo, da hočejo gospodovati čez vse narode in ki v tem važnem trenutku, ko narodi in cesar sam želé miru in sprave, nimajo ne ene pomirljive besedice?

Pa če nasprotujemo ustavovercem, s tem še ni rečeno, da nasprotujemo ustavi sploh in da nismo svobodomiselní. Kakor smo že v volilnem oklicu rekli, tudi mi hočemo ustavo, a ustavo tako, ki je pravična vsem narodom, ki spoštuje starodavne deželne pravice in ki varuje narodnost in versko prepričanje vsih ljudstev. Kdor spoštuje in ljubi pravico, mora z nami biti; zato vidimo, kako se tudi vsi pošteni Nemci ustavljajo silovitemu početju ustavoverske stranke in sijajna zmaga nemških kmečkih prebivalcev na Štajarskem in Gornje-Avstrijce pri zadnjih volitvah daje nam upanje, da Avstrija še ni zgubljena.

## Doslednost Notranjskih volilcev.

Iz Notranjskega 21. oktobra.

Ko smo l. 1871 v Postojni soglasno g. dr. E. H. Costo in g. Matija Korena za deželna poslanca izvolili, smo soglasno sklenili in pri tej priči odposlali telegram, s katerim smo pozdravljali tam neki blizo Dunaja stanujočega — grofa Hohenwarta. Ko uni dan pozvedujem, kateri možje so pri prvotnih volitvah izvoljeni za volitev v državni zbor, imenujejo se mi ravno tisti možje, ktere sem predlanskim pri kosilu v Lavrenčičevi gostilnici videl in slišal navdušeno slaviti zdaj od njih zavrženega nemškega grofa.

## Podlistek.

### Stoletnica krompirja.

Leto 1873 je za krompir, ta zdaj povsod tako razširjeni živež, imenitno leto, letos namreč je ravno sto let, kar je francoski učenjak Anton August Parmentier sprožil njegovo splošno razširjenje po Evropi.

Ta sad, od kterege se živi na tisuče ljudi zlasti v tistih krajih, kjer razen ovsa le malo družega živeža pridelajo, ima svojo domovino v Peru-anski deželi v južni Ameriki, in angleški admiral Franc Drake ga je v 16. stoletji prinesel v Evropo. A mnogi predsodki so bili krivi, da so ga le malo sadili. Trdilo se je, da redi gobovo bolezen, ktere so se v 16. stoletji močno bali. V 17. stoletji se je dolžil, da je kriv mrzlice, in še le Parmentier-ovemu prizadevanju se je zahvaliti, da so bili ti predsodki premagani in se je krompir povsod začel saditi.

Rojen l. 1737, je bil skrbno odgojen od nekega mašnika, kteri mu je vcepil vodilo, do-

bro delati in za blagor bližnjega se darovati. Ker, kdor sam sebe ljubi in druge zanemarja, je nepotreben na svetu.

V 18. letu se začel je lekarskega učiti, pozneje je prišel za lekarja k vojakom in je bil v nemških vojskah vjet. V vjetju začel se je pečati z znanstvenimi vednostmi. Takrat so se na Nemškem posebno pečali s kemijo; tudi on se je strastno poprimel. Dasiravno se mu je na Nemškem kazala lepa prihodnot, se je vendar, ko mu je bilo dovoljeno, vrnil na Francosko.

L. 1571 razpisala je besansonska akademija darilo za to važno nalogo: Kako se zamore odvrniti slaba letina? Ta naloga pripravila ga je, da je natančno preiskoval krompir; v svojem spisu, ki ga je poslal akademiji l. 1773, je dokazal, da ima ta rastlina vse tri v nalogi pogojene lastnosti, namreč: 1. točnost, 2. splošno sajenje in 3. lahko pripravljanje.

S to izvrstno obravnavo so bili učeni pridobljeni za krompir, in veliko se je od takrat pisalo o tem pridelku. Pa med ljudstvom se je le počasi razširjal; govorilo se je, da kazí zemljo in je le za živino. Zdaj je vložil Par-

mentier prošnjo pri kralju Ljudeviku XVI, da bi smel na 24 oral veliki, nerodovitni ravnini, Sablons po imenu, vsaditi krompirja. Vse se mu je smejalo. „Znabiti naredi še iz kamnite Arabije travnik,“ rekli so eni, in še drugi so se norčevali: Na sablonski ravnini naj sozidajo hišico za norce, in naj preskrbé dobremu možu prostorček v nji. Ali Parmentier se tega ni zbal, in v kratkem bila je sablonska ravnina vsa v zelenji, in malo časa potem bila je polna cvetja. Parmentier je natrgal nekoliko naj lepših cvetov, jih povezal v šopek in ga podal svojemu kraljevemu varhu. Kralju je bil šopek močno všeč in vtaknil ga je v gumbnico svoje suknje. Že to je pomagalo; ko je pa krompir prišel celó na kraljevo mizo, bila je njegova zmaga gotova, ker dvorniki posnemali so kralja, meščani pa dvornike, in kmalo se je razširil glas o novem živežu po celi deželi. Od vsih strani so zahtevali krompirja, in vsak je hotel saditi sad, ki ga je celó kralj vžival.

Parmentier je bil skenil, ne samo Parižanov pridobiti za krompir, ampak ga kolikor mogoče razširiti. Prišlo mu je tudi na misel, iz krompirja kruh pripravljati. Vpričo vélikega

Naj omenim še to. Ko so za tabor na Kalcu nabirali denarne pomoči, razpošiljali so vabila z devizo: „Vse za vero, dom, cesarja“. Kteri, mlado- ali staroslovenci so na taboru govorili, tega ne vem, ker nisem bil tam, tega se pa spominjam, da sem pred kratkim bral, kako je nek mladoslovenski dohtar 30 gold. zahteval za odškodovanje in trud, da bi v svoji nesebičnosti in pristrčni ljubezni za narod se daroval.

Eden, ki je tudi priložil nekaj soldov za pred omenjeni telegram.

## Slava Gorenjcem!

Iz Sredokranje, 21. oktobra.

Še kot mali šolarček druge latinske šole sem bral v nekem starem zemljepisju, da Gorenjci so pridni, možati, značajni; Dolenjci pa in Notranjci sicer priljudni, toda ne po vsem tako zanesljivi itd. Kot rojenemu Notranjcu se mi je zarad te karakteristike takrat nekoliko kadilo. Na Dolenjskem in Notranjskem so bile res mnogovrstne razmere naravne in družbinske vse druge kakor na Gorenjskem. Tukej je bil kmetovalec zmeraj tako rekoč prost; in na Dolenjskem in Notranjskem bil je stoletje za stoletjem tlačan in suženj grajščakov. Na to je menda tudi hotel oni nemški zemljepisnik opérati svojo trditev zarad različnosti značaja. Bival sem pozneje osem let na Gorenjskem, videl sem, kaj pa da, tudi semtertje kaj napák, pa tudi veliko veliko lepih navad, ki jih drugod ne dobiš. Dopadla mi je posebno pri Gorenjcih trdnostalna vera, molitevnost, gorečnost za cerkev in delavnost doma. Po zimi n. pr., ko kmetovalec po Notranjskem in Dolenjskem do belega dne počiva, ti blisketajo na Gorenjskem že ob štirih zjutrej in še prej lučice iz vsih oken po vasi, po skupno opravljeni molitvi se vsa družina čvrsto dela poprime, eni predejo, eni tkejo, šivajo, izdelujejo lesenino, slamnike, glavnike, sitarjio itd.

Mislil sem si dostikrat, moji notranjski sorojaki so pač še daleč daleč zadej za Gorenjci. Upati je, da so od tistihmal v ti zadevi že kej napredovali in Gorenjce posnemati začeli, ker potrebe, kterih je zlasti po odvzetem zaslužku na cestah neštevilno se narastlo, učijo in silijo človeka napredovati. A v politični zrelosti ste Notranjci, posebno pa Dolenjci še sto in sto milj zadej za Gorenjskem kmetovalcem. To kaže očitno čudni izid volitev.

naravoslovca Franklina, kteri se je takrat nekoliko časa v Parizu mudil, je to poskusil. In res se mu je to posrečilo, ter je dobil tisto slastno jed, ki se še dandanašnji nahaja pri obedih z imenom „Savojardski cmoki“.

Da bi se svet prepričal, kako vsesplošna jed je krompir, napravil je obed, pri kterem so bile do malega vse jedi pripravljene iz krompirja; še likér, ki so ga pili zraven krompirjevih pastet, bil je iz njega. Pričujoči gosti, večidelj možjé plemenitega rodu, ali po učenosti imenitni, so se čudili mnogoverstni, dozdaj neznani rabi krompirja in bistroumnosti gospodarjevi.

Kmaló so bile vse pariške dvorane polne hvale krompirja, ki je bil do tistihmal tolikanj zaničevan, ki se je pa odslej kmalo razširil po celi Evropi.

Parmentier svoje pozornosti ni obračal le na krompir, ampak tudi na vse tiste pridelke, ki v sili nadomestujejo pšenico in rež za vsakdanjo rabo, posebno na koruzo in kostanj. Skrbel je tudi za to, kako bi se dobival zdrav in tečen kruh, kterega je takrat zavoljo dragine zelo primanjkovalo. Obhodil je toraj že

Dolenjski trije okraji pomagali so Kočevarjem voliti nahujšega nasprotnika slovenskega ljudstva, Deschmanna! Al ni to sramotno?!!! Notranjci pa so se dali prevariti od nekterih kričačev, da so zavrgli najodličnišega možaka prihodnjega državnega zbora, — možaka slavno spoštovanega, kteri je bil kot minister po kratkem delovanji ravno na tem, da bi bil v Avstriji ustanovil mir med ljudstvi, in dal vsim narodom njihove pravice, če bi ga ne bila ravno v sredi delovanja spodkopala zakleta spletká Slavjanom in Avstriji sovražnih skrivnih moči in oholih nemčurjev. Možaka, pred kterim že zdaj ustanoverce in vlado zopet strah in groza obhaja, in s kterim bi se ravno Notranjci bili smeli lahko ponášati pred vsemi avstrijskimi narodi, so zavrgli, in volili so človeka pri Gorenjcih propalega.

Dr. Razlag namreč je bil do zdaj vselej voljen na Gorenjskem; a zameril se je ondot vsim do vrha s svojim ne še pozabljenim čudnim obnašanjem v deželnem zboru, zarad kterega so ga tudi mladoslovenci takrat obsodili in zavrgli. Pa ti ljudje, silno kratkega spomina, čez par mesecev zopet z vso največo hvalo in slavo izvlečejo iz groba odvrženosti gotovo tako hitro ne čisto še prerojenega moža, in ga, vedoči, da na Gorenjskem niti enega glasa ne bi dobil, Notranjcem vrinejo z najsilovitnejšo agitacijo. A spoštovani in značajni gorenjski kmetovalci in obrtniki, kteri bi se nikdar ne bili dali tako slepo ukaniti, kakor so se dali Notranjci, pokazali so se vzajemno zopet možake, in izvolili s sijajno večino od njegovih lastnih sosedov zavrženega grofa Hohenwarta. Slava toraj vrlim Gorenjcem! \*)

## Politični pregled.

### V Avstrijskih deželah.

Vladini listi niso nič kaj zadovoljni z izidom Dunajskih volitev. Izvoljenih je preveč mladonemcev in demokratov, o kterih menijo, da ne bodo spodobno zastopali glavnega mesta. — Cesar Viljem je menda danes zapustil Dunaj.

Deželni odbor Gališki ustanovil je v spomin petindvajsetletnice cesarjevega vladanja

\*) Nadjamo se, da tudi Notranjci in Dolenjci gotovo kmalo dosepejo do one stopinje politične zrelosti, kakor njihovi gorenjski bratje. Počasi bodo že razgledali, koga se je treba držati. Dosihmal sta bila vlada in nemčurstvo v zvezi zdaj so tudi mladoslovenci v trojstvu.

l. 1774 razne kraje po Francoskem, da bi spoznal vzrok slabega kruha, in našel ga je večidel v tem, da so péki slabo pripravljali moko. Prosil je toraj pri kralju za dovoljenje, da bi smel napraviti veliko pekarijo, da bi ljudem pokazal, kako se mora kruh pripravljati.

Kmaló potem se je vnela francoska preukucija. Akoravno je bil Parmentier v slovesu „kraljevega“, se mu vendar ni zgodilo nič žalega, poklicali so ga celó k marini, kjer si je s poboljšanjem kruha (Zwieback) pridobil veliko zaslužnje. Pozneje je bil imenovan za zdravniškega svetovalca za senjski okraj.

Tudi s pripravljanjem sladkorja iz grozdja se je pečal, in vedno mislil le na to, kako bi zamogel človeštvu koristiti, spominjaje se besedi svojega duhovnega učenika. Hvale vredna bila je tudi ponižnost tega blazega in učenega moža; malo časa pred svojo smrtjo je rekel svojemu stričniku: „Jaz sem hotel biti v tem življenji brusilni kamen, kteri, akoravno sam ne reže, vendar jeklo zbrusi, da reže!“ Umrl je 17. grudna 1813 v 77. letu svoje starosti. Bodi mu blag spomin!

več štipendij, ki se bodo po cesarju imenovali. — Lvovski mestni zastop pa je volil poseben odbor, ki bo imel nasvetovati, kako naj bi se praznoval 2. december.

Dr. Palacky se v „Pokroku“ opravičuje, zakaj se je kot protestant vdeležil procesije v spomin devetstoletnice Praške nadškofije. Slavni učenjak pravi, da vse véde in umetnosti izvirajo od cerkvenih naredeb, da je katoliška cerkev za Česko storila le dobro in da so njeni duhovni najbolj omikani in tolerantni.

### Vnanje države.

Pruski listi razodevajo svoje veselje, da je bil cesar Viljem na Dunaju tako častno in prijazno sprejet. Bali so se, se vé da brez vsega vzroka, nesprotnih demonstracij. — Vlada za pičico ne odjenja od ostrosti proti katoliškim škofom. Poznanskega nadškofa Ledohovskija je sodnija zopet obsodila, da plača 300 tolarjev globe, ali pa pride 2 meseca v zapor, ker je žugal katehetu Schrötter-ju, ki je podpisal neko adresó Šlezijjskih katoličanov, da ga bo izobčil.

Saksonski kralj, ki je nevarno bolan, čedalje bolj peša.

Na Francoskem to zdaj pripoznavajo celó rudečkarški listi, da je ustanovitev monarhije gotova. Tolažijo se pa s tem, da se ne bode dolgo držala. Mogoče, da skoraj gotovo je, da rudečkarji še enkrat poskusijo svojo srečo. Pa čem bolj se bode utrdilo kraljestvo, tem bolj bodo zginili tudi protivniki miru in reda.

Irski katoliški duhovni so se nadjali, da jim bode vlada pomogla ustanoviti katoliško univerzo. Ker jih je ta nada minula, sklenili so napraviti jo sami in so se v tej zadevi že posvetovali in naredili potrebne sklepe.

### O volitvah.

Na Kranjskem volijo danes mesta tri poslance. Narodni kandidat za Ljubljano je g. Ivan Vilhar. Gosp. dr. Razlag je v včerajšni „Laibacherici“ prosil narodne volilce, da naj njega ne volijo, ker je prevzel poslanstvo Notranjskih kmečkih občin. Narodovci so g. Vilharju dali besedo, da ga bodo tudi oni priporočili svojim privržencem, če g. Razlag odstopi od kandidature. Vendar je včerajšni „Narod“ dr. Razlaga proglašal za kandidata Ljubljanskega mesta, in centralni volilni odbor razpošiljal je po hišah še posebna priporočila za dr. Razlaga, in še danes priporočajo po nabitih plakatih nasprotni volilci, naj se ne dajo motiti in naj volijo Razlaga. Ta komedija je zbegala mnogo volilcev, in če bo izvoljen ustavoverni kandidat Schaffer, krivi so tega edino le Narodovci, ki so do zadnje ure trdoglavno zavirali zedinjenje in porazumljenje narodnih volilcev Ljubljanskih.

Danes volijo tudi mesta Štajarska in Gališka, dalje kupčijska zbornica Koroška in véliki posestniki na Goriškem in v Istri.

Na Českem je v mestni grupi izvoljenih 15 narodnih in 17 ustavovernih poslancev.

Volitve Galiških kmečkih občin so za vlado najbolj ugodne. Voljenih je 13 ustavovercev, namreč 10 rusinskih duhovonov in 3 c. k. uradniki. Vladi nasprotnih poslancev prišlo bo na Dunaj kakih 40, pa med temi k večemu 5 odločnih federalistov. Ustavoverci bodo dobili iz Gališkega kakih 18 do 20 privržencev.

## Dopisi.

**Iz Trebnjega** 20. oktobra. — Bralcem „Slovenca“ je že znano, da je bil izid tukajšne volitve za nas nesrečen; g. dr. Sterbenec je dobil 15, in nasprotni kandidat Dežman 20 glasov; 8 volilcev ni bilo k volitvi. Da je zmaga nasprotna stranka, pripomogli so Žužemberčani, kjer so bili volilci c. k. uradniki in pa nemčurski tržani z odpadlim županom Vehovcem na čelu. Vstavoverci so na vse kriplje prigovarjali kmečkim volilcem, da bi volili Dežmana, pa ti so trdno stali za narodnega kandidata, razen nekterih iz Zagrace in Ambrusa, ki so potegnili s sosednimi Žužemberčani. Kako se je agitiralo, zlasti od strani c. k. uradnikov z nepoštenimi sredstvi, celó z milodari, nabranimi za po toči poškodovane, naj tu priobčim nekoliko zgledov.

Nek davkarski uradnik iz Trebnjega pisal je listek volilcu Udoviču (po domače Stoček-u) iz Kala, v katerem mu priporoča voliti Dežmana, češ, da imajo g. okrajni glavar še 800 gold., in jih bodo dali s točo poškodovanim Kalancem, ako volijo Dežmana. — Po končani volitvi izbiralnih mož v Trebnjem je vladini zastopnik očitno izrekel: „Vam volilcem priporočam, da volite tacega poslanca, kateri ne bo protivnik vlade, saj veste, kaj je vlada za vas storila, ki je darove nabirala po vsem Kranjskem.“

Nek volilec iz Ambrusa vprašan, kako da voli Dežmana, se je odrezal: Jaz ga moram voliti, kajti zažugano nam je, da ne dobimo nobene podpore, naj pride ktera koli nesreča nad nas, ako ne volimo Dežmana.

Celó žandarjev se je poslužila ustavoverna stranka pri agitiranju. Nekoliko dni pred volitvijo so prišli žandarji k poštenemu volilcu Dobrniške županije ter mu prigovarjali, da naj voli Dežmana. Ni toraj čuda, da je pri tako silni agitaciji ustavoverne stranke naš narodni kandidat propal!

**Iz Tržaške okolice**, 18. oktobra. Sijajna zmaga tržaških Slovencev pri volitvi v državni zbor napravila je velik vtis na naše italianissime. Pri ogromnih stroških, ktere so potrosili za agitacijo, se niso nadjali, da so okoličani tako složni, kadar gre za njih svete pravice. Vsi brez razločka, celo 80letni starčki vdeležili so se volitve in glasovali za poštovnega gospoda Nabergoja. Čul sem, kako nevoljni so bili okoličani, da je mesto postavilo takega kandidata, ktere ga ne poznajo, in ki še kristjan ni. Odrekli so mu zmožnost zastopati okolico, ker ni domačin in ne pozna trpljenja in revščine našega kmeta. In istina pokazala se je, da tržaški okoličani niso zaostali, akoravno jih Lahi, ki jim delo dajejo, hudo stiskajo. Agitacija bila je v obeh taborih živahna; veliko je k naši zmagi pripomogel mlad, a politično zrel rodoljub iz Trsta, ki se je vsak praznik potrudil v okolico in žrtvovati duševne in materialne moči. Večkrat prišel je sam v nevarnost, pa je vendar vse hrabro in srečno izvršil in volilni shodi od njega vzročeni obrodili so zaželjeni sad. Slava mu!

Bogati Slovenci po navadi niso radodarni; ker se pa pri taki priliki mnogo novcev potrosi, poskušali so Lahi in njih stranka, da bi si zmago kupili. Njih agentje so posebno dan volitve po mestu lovili okoličane in ponujali jim dnarjev, ako volijo barona Morpurgo-ta. Pa vsi so odgovarjali, da nikakor ne volijo žida in nepoznanega, ampak le katoličana in domačina. Vse moledovanje, vse pretenje od

lahonske stranke ni nič pomagalo, vsi so stali kakor kraške stene in izid je bil sijajen.

Posebna hvala gre tudi vrli duhovščini tržaške okolice, ki je o pravem času spregovorila vpljivno besedo in se vdeležila volitve. Bog nam ohrani še dalje take duhovne pastirje, ki za nas živé. Lahone pa je številka 1103 tako omamila, da so vsi klavrni in potrti. Naj čuje toraj ves slovenski svet častno zmago tržaških okoličanov, zagrizeni lahonski liberalci pa spravite svojih 356 glasov za prihodnjč, če vam bodo kaj pomagali.

**Iz Tržaške okolice**, 20. oktobra. (L. A.) 16. oktobra pokazali so okoličani Tržaški sijajno, kaj zamorejo, ako so složni. Vse prizadevanje in pregovarjanje nasprotne lahonske stranke, da bi s svojim kandidatom predrla, ni nič zdalo, okoličani so stali trdni kot skala in njih zmaga je bila sijajna, izmed 1557 oddanih glasov dobil jih je okoličanski kandidat, vrli narodnjak g. Nabergoj 1103, nasprotni kandidat, judovski bogatin baron Morpurgo, pa le ubogih 365 glasov. Ker ima 4. mestni volilni red, ki z okolico vred voli enega poslanca, nad 1200 glasov, in ker so okoličani glasovali brez izjemka za g. Nabergoja, se je najbrže veliko mestnih volilcev volitve zdržalo, vidivši ogromno število okoličanov, kateri so že iz ranega jutra posedli vse prostore v volilni sobani in okrog, tako da so mestni volilci prišli na vrsto še le proti večeru.

„Cittadino“ je prinesel vest, da čez 700 mestnih volilcev ni dobilo volilnih listkov, in jih tudi niso reklamirali. Pa če jih niso reklamirali, so sami krivi in so s tem pokazali, da se za volitev malo brigajo.

Zavoljo te nemarnosti je velika razkačenost v liberalnem lahonskem Izraelu in „Cittadino“ napada društvo „Progresso“, da je ono krivo, da so se volitve za laško stranko tako slabo obnesle. Voljena sta namreč razen g. Nabergoja dva vladna moža. Kupčijska zbornica še ni volila.

Od začetka je bilo društvo „Progresso“ v roke vzelo vodstvo volitev, na zadnje pa je vse popustilo in še kandidatov ni postavilo.

Društveni organ „Il Progresso“ pa odbija to natančevanje in pravi, da je njemu vse eno, kdo pojde na Dunaj, da pa bode bolj energično delalo za prihodnje mestne volitve. Pa naj si že bo kakor hoče, mi slovenski okoličani smo zadovoljni, da je le naš rojak g. Nabergoj izvoljen.

Pri ti priložnosti moram še opravičiti g. Nabergoja zavoljo onega govora, ktere ga je imel pri nekem volilnem shodu v Rojanski čitalnici, kteremu je predsedoval dr. Nebodigatreba iz Ljubljane.

Vsak pošten okoličan je moral besede onega govora obžalovati, pa prepričani smo bili, da zavoljo tega g. Nabergoja še ne smemo v eno mavho devati z Vošnjakom, Zarnikom i. t. d.

In nismo se motili. Preteklo nedeljo je pri volilnem shodu v Trebčah nek gospod, ki je tudi deželen poslanec za okolico, interpeliral g. Nabergoja, kako on sodi o verskih zadevah? G. Nabergoj zastavil je svojo moško besedo, da ne bo v tem prašanju nikdar nasprotoval; da je in bo vsigdar za vero. — G. Nabergoj je s tem popravil, kar je bil v Rojani zagrešil, in za to je bila taka navdušenost za njegovo kandidaturo. Prav iz srca mu vskliknemo: Slava!

Da je šlo pri naši volitvi v prvi vrsti za vero, vidi se iz tega, da je bil naš nasprotnik bogatin žid, ki je še tisti dan pred volitvijo 100 gold. poslal v Škedno za reveže od

kolere zadete. Pred mesecem dni bi gotovo ne bil poslal solda, če bi bila tudi vsa vas pogorela. Le en glas je bil po okolici: imeli bomo ali žida ali narodnjaka; pa žida nočemo, toraj volimo složno g. Nabergoja.

Okoličani! prva bitva, akoravno težavna in nevarna, je za nas slavno končana; zdaj pa zopet na delo, ker v kratkem bodo volitve za mestni in deželni zbor. Kakor ste si sedaj izbrali moža, da vas bo zastopal v državnem zboru, tako skrbite, da si tudi za mestni zastop izberete može, ki bodo poznali vaše razmere in potrebe.

**Iz Dunaja** 15. oktobra \*). Boj je geslo sedanjih časov in boj je žalibože sedaj res potreben in sicer očiten boj. Kaj mi pomaga, ako jaz le v svoji sobi, med štirimi stenami, v družbi svojih prijateljev govorim, dokazujem in nasprotniške misli pobijam, pa ne zanesem svojih dokazov v javnost, ter javno ne spodbijam nasprotnikovega stališča, med tem ko nasprotnik očitno hodi, z lepimi besedami privržencev nabira, ter pomnožuje svoje krdelo. Ko bi tudi jaz tako očitno delal, ali bi morda ne stali marsikteri v mojih vrstah, kateri so se zdaj vpisali meni nasprotnim? Sedanji čas je že tak, da zmaga oni, kateri bolj dela, kateri se bolj trudi, kateri bolj vneta in goreče zagovarja, pojasnuje in razširja svoja načela. In če zmota visoko svojo glavo vzdiguje, če se napačni nauki brezsravno trosijo čez in čez, ali ni čas, skrajni čas, da se zdramijo brambovci pravice in resnice, ter tudi to branijo z vsemi mogočnimi sredstvi! In če si je zmota že ustanovila moč, če je ona že združila svoje sile, ter ravno v združenji se okrepila — ali ni že zadnji čas, da se tudi prijatelji pravice ohrabre, da si podajo roke in se združijo, in z združenimi močmi očitno bojujejo? — Ker je tedaj potreben očiten boj in sicer boj z združenimi močmi, zato naj pozdravljamo „Slovenca“, bodočega boritelja pravnih načel. Da, dober časnik, to je zdaj tista moč, ki stranke podpira, krepi, ter jim daje življenje in moč. Brez časnika stranka obstati, krepko živeti ne more; to se zdaj sploh spozna. Poglejmo le na sedanje francosko ministerstvo, ali si ni koj pri nastopu skušalo ustanoviti močnega, konservativnega časništva? In ali ne dela tako vsaka stranka? Zato pozdravljamo „Slovenca“, ker on se bo očitno bojeval, on bo družil raztresene moči, on bo stranko samo krepil in množil. — Težaven je začetek, ali le resne volje je treba in vse se premaga — le vremena je treba, in sad se bo pokazal. Pa kdo bi se ne vnel za načela pravice in resnice, v kterih edinih se morejo še rešiti evropska, avstrijska ljudstva; kdo bi se ne vnel za nje in za nje ne delal, kdor vé, da so ona edina obramba svobode, prave svobode in varhinja omike? Kdo bi se ne vnel, pravim, če vé, da kdor dela za nje, dela za katoliško cerkev, to učiteljico in izgojiteljico ljudstva? Da je to res, spričuje nam „Vaterland“. To že veste, da je vredništvo dobilo red sv. Jurija, a tega morda ne bote vedeli, da je vredništvo tudi dobilo pohvalno pismo, v kterem se pripoznava in potrjuje njegovo načelo, ter spodbada k neomahljivemu boju. To naj vedo podporniki „Slovenca“, to naj vedo vsi Slovenci, in delajo, pa zopet delajo. Vsaj se bližajo važni časi volitev, važni posebno tudi za katoliško cerkev. Vstavaki in liberalci bodo napeli svoje moči in delali — pravično? Ne! Da je moj „Ne“ opravičen, dokazuje ta prikazen — da so tu na Dunaji izpustili iz volilnih zapisnikov več duhovnov. To je znamenje časa, znamenje,

\*) Zakasnjeno.

na kaj volitve merijo. Zato, dragi „Slovenec“, pokaži se kmalo in delaj krepko, bori se stanovito in brani tlačeno pravico!

### Poslano.

V „Slov. Narodu“ št. 232 piše nek dopisnik iz Idrije o dveh zastopnikih laške zavarovalnice „L'Unione“ in o njenem vspehu, ter si ne more kaj, da ne bi vdaril pri tej priliki po banki „Sloveniji“ in po njenem podpredsedniku, dr. Costi. To se razvidi iz tega-le: Banka Slovenija ima v Idriji zastop že od dne 24. septembra 1872, razen tega je potovalo že več bankinih poslancev po idrijski okolici. Da pa delata laška zastopnika z boljšim vspehom, kakor naši zastopniki, temu je vzrok ta, da ima banka Slovenija nevarnosti primerne premije, „L'Unione“ pa za vsako premijo zavaruje, na pr. s slamo krita poslopja po 4‰, kar bi se marsikomu sleparsko zdelo, kaj ti s tacimi premijami ni mogoče dalje časa niti životartiti. Naj se praša po Vipavski dolini, kako odškodnino so dobili oni, ki so bili pred 3 leti pri „Providenciji“ zavarovani. Zavarovani so bili sploh vsi, ker je bila nizka premija in še za to jim je bila začasna menjica dovolj. Ko je prišel čas odškodnine, so se zavarovancem še le oči odprle, pa bilo je prepozno. Zakaj je prepala „Dunajska elementarna zavarovalnica“ in „Ogerska narodna“? Ako se pogleda v police, najdejo se premije nizke kakor pri nobeni drugi zavarovalnici, in to je bil njuni propad. Tudi „L'Unione“ pojde s tacimi premijami rakovo pot, „Slovenija“ pa napreduje in bode, ako Bog dá, tudi v prihodnje krepko napredovala, za poštene premije tudi pošteno odškodnino plačevala ter si prizadevala, da pravičnemu zahtevanju vsestransko vstreže. Kako napreduje, kaže do danes 13488 izdelanih polic v požarnem oddelku.

V Ljubljani dne 11. oktobra 1873.

Janez Jereb,  
načelnik požarnega oddelka.

### Domače stvari.

(Iz seje c. k. deželnega šolskega sveta.) Prebral se je najprvo znani ukaz ministerstva zarad učnega jezika po naših srednjih šolah. — Prošnja za izpraznjeno mesto jezikoslovskega učitelja na gimnaziji v Kočevju se odpošlje z dotičnim nasvetom ministerstvu za uk in bogočastje. Potrdi se dalje po vodstvu Kočevske gimnazije nastavljeni suplent. Potem se sklepa o mnogih preuredbah in uredbah šol po Postojnskem okraju na podlagi nove šolske postave, tudi se ima naročiti okrajnemu šolskemu svetu v Postojni, da skuša osnovati v Postojni in Vipavi meščanske šole ter poroča dež. šolskemu svetu, kar je pozvedel. Uredijo se potem učiteljske plače in šolski doneski otrok po Postojnskem okraju tako, da dobé učitelji po 500, podučitelji po 400 gld. na leto.

(Slovensko gledišče.) Igra „Gospa, ki je bila v Parizu“, ktera se je predstavljala 20. t. m., je francoske šege, lahko dejanje, mikavni in bistri pogovori, osebe krepko karakterizirane, kratko, igra je salonska in tako se je tudi igrala. Gospodičini Jamnikova in Podkrajšekova igrali ste svoji ne lahki nalogi razumno, naravno, gospod Kocelj je bil v govoru in obnašanji prototip jovialnega, po dolgem službovanji v pokoju sedečega husarskega stotnika, nenavajenega na mehka tla, tiho besedo in — vodo, gospod Schmidt se je odlikoval v nalogi mladega, po dogodbah v igri ljubosumnega moža, igral je, kakor se taka naloga sploh mora igrati, pridnost njegova in vidni

napredek sta hvale vredna. Vidi se, da gosp. Sch. ni po dolgi počitnicah ničesar pozabil. Gospod Kajzel je bil — Kajzelj, s tem je vse rečeno. Druge naloge so bile manj važne, igrale pa so se dobro, tako, da se občinstvo ni balo za roke pri ploskanji. Prestavljena je igra dobro, z veseljem smo tudi zapazili, da so se igralci sami varovali zadnjič grajanih izrekov, ker jih je v prevodu boje veliko več, kakor smo jih na odru slišali. Tudi to je hvale vredno. Prostori gledišča bili so tudi ta večer žalostno prazni, mi bi bili privoščili takó vrlému igranju veliko več poslušalcev.

(Za porotnike) so bili v Ljubljani po zapisniku, kterege je napravil nemčurski mestni odbor, pri deželni sodnji izžrebani sledeči gospodje: Jože Kušar, Karol Boschitsch, Fr. vitez Gasparini mlajši, Anton Krenner, Janez Brolich, Fr. Schantl mlajši, Vil. Mayer, Jak. Naglas, Janez Luckmann, Jože Dorn, Miha Kastner, Mat. Gregorič, Jože Kalin, Jože Matveje, dr. Ad. Schaffer, Anton Kaman, Anton Aloschek, Jože Pavlin, Aleks. Popović, Jakob Zupančič, Janez Planta mlajši, Jakob Schober, Herm. Halbensteiner, France Mally, Nik. Rudholzer, dr. Janez Steiner, Kam. Baumgartner, Anton Kotnik, baron Janez Grimschitz, Luka Tavčar, Albert Plantz, dr. Jože Nejedly, Jože Kordin, Jakob Spoljarič, dr. Jul. Wurzbach, dr. Karol Ahačič. — Namestniki so: Janez Schlaffer, Vinc. Hansel, Janez Mathian, Karol Pucher, baron Miha Zois, dr. Jože Poklukar, France Kolman, H. L. Wencel, Karol Gallé. Kakor se vidi, je to celó nemškutarska župa, na kateri le sem ter tje kak slovenski cink plava, ki pa še državnemu pravdniku ne zadosti. Kaj je slovenskim listom pričakovati od takih porotnikov, si vsak lahko misli. Dobro, da do zdaj še ni ne eden v preiskavi, ker se sl. sodnji objektivno ravnanje — krajši zdi. Upajmo, da jim naš list ne pride v roke!

— (Iz seje deželnega odbora 17. oktobra.) Na podlagi dotičnih postav se je sklenilo na dotično vprašanje nekemu županstvu odgovoriti, da imajo najdenem (nezakonskim otrokom) domovinske in ubožne liste, poselske in delavske bukvice, ženitovanske oglasnice itd. dajati le tiste občine, kjer so matere najdencev ob času poroda domovinsko pravico vživale, ker le tam imajo tudi najdeneci domovno pravico, to se pa more zvesti iz zapisnikov deželnih najdenišnic v Ljubljani in v Trstu, na ktere se je zarad te poizvedbe treba obrniti. — Na vlogo nekterih Postojčanov in nekterih sosednih oseb za vpeljavo nemškega učnega jezika v 4razredni ljudski šoli v Postojni se je sklenilo, c. k. deželnemu šolskemu svetu odgovoriti, naj ostane v Postojnski ljudski šoli slovenski učni jezik, nemški jezik pa se podučuje kot obligaten predmet. — Prošnja županstva v Dvoru pri Žužemberku za podporo za zidanje šole se je izročila deželnemu šolskemu svetu v obravnavo. — Na dopis deželne vlade, da sklep zadnjega deželnega zbora zarad pobiranja priklade od zapuščin za normalni šolski zaklad ni zadobil cesarjevega potrjenja, se je sklenilo, obrniti se na deželno vlado, naj naznani vzroke, iz kterih od deželnega zbora odobreni načrt omenjene postave ni zadobil najvišega potrjenja, da se na korist deželnemu zakladu more predruščiti oni načrt. — Imenitno zbirko rastlin (herbarij) v Idriji umrlega zdravnika in botanikarja Dolinarja je deželni odbor odločil za deželni muzej. — Za dodelanje ceste iz Kočevja v Črnomelj do vasi Bistrice se je zagotovilo 2000 gold. podpore iz deželnega zaklada. (Nov.)

### Razne novice.

(Volilne agitacije na Štajarskem.) Prijatelj našega lista nam pošlje sledeči pamflet, ki se je na lističu tiskan delil volilcem celjskega in brežkega volilnega okraja.

Možje, v nevarnosti ni vera,  
Ampak samo — kaplanska béra,  
Državni zbor je zbor možakov,  
Ne pridgarjev in ne mračnjakov;  
Zatoraj ne volite f—,  
Kanonika Kosarja!

Svobodoljub.

Ker se tako nesramno delo mladoslovenske poezije samo po sebi sodi, nimamo mi k temu nič pristaviti.

(Jezuiti) zapusté jutri Repnje.

(Popravek.) V zadnjem listu se je vrnila na četrti strani neljuba tiskavna napaka. Glasiti se mora namreč: Mesečni izkaz banke „Slovenije“, ne „Slavije“.

### Telegrafične denarne cene

21. oktobra.

Papirna renta 68. — Srebrna renta 72.10. — 1860letno državno posojilo 100 25. — Bankine akcije 983. — Kreditne akcije 209. — London 112.50. — Srebro 107.40. — Ces. kr. cekini 5.50. — Napoleonsd'or 9.05.

### Denarstvene cene.

| Državni fond.                       |  | Denar. | Blago. |
|-------------------------------------|--|--------|--------|
| 5% avstrijska papirna renta         |  | 68.10  | 68.50  |
| 5% renta v srebru                   |  | 72.40  | 72.70  |
| Srečke (lozi) 1854. l.              |  | 92.—   | 92.50  |
| " " 1860 l., celi.                  |  | 100.50 | 101.—  |
| " " 1860 l., pol.                   |  | 105.—  | 106.—  |
| Premijski listi 1864. l.            |  | 132.—  | 133.—  |
| Obligacije.                         |  |        |        |
| Štajarske po 5%                     |  | 89.50  | 90.50  |
| Krajske, koroske in primorske po 5% |  | 89.50  | 90.50  |
| Ogerske po 5%                       |  | 75.—   | 75.75  |
| Hrvaške in slavonske po 5%          |  | 74.—   | 74.50  |
| Sedmogradske po 5%                  |  | 73.—   | 73.50  |
| Delnice (akcije).                   |  |        |        |
| Nacionalne banke                    |  | 94.—   | 946.—  |
| Unionske banke                      |  | 140.—  | 111.—  |
| Kreditne akcije                     |  | 212.75 | 213.50 |
| Nižoavstr. eskomptne družbe         |  | 890.—  | 900.—  |
| Anglo-avstr. banke                  |  | 140.50 | 140.41 |
| Srečke (lozi).                      |  |        |        |
| Kreditne po 100 gld. a. v.          |  | 159.50 | 160.—  |
| Tržaške " 100 " k. d.               |  | —      | —      |
| " " 50 " " "                        |  | 56.—   | 57.—   |
| Budenske " 40 gld. a. v.            |  | 23.50  | 24.—   |
| Salmove " 40 " " "                  |  | 34.—   | 35.—   |
| Palffy-jeve " 40 " " "              |  | 23.—   | 23.50  |
| Clary-jeve " 40 " " "               |  | 31.50  | 32.—   |
| St. Genois " 40 " " "               |  | 23.50  | 24.—   |
| Windischgrätz-ove " 20 " " "        |  | 22.50  | 23.50  |
| Waldstein-ove " 40 " " "            |  | 24.50  | 25.—   |
| Srebro in zlato.                    |  |        |        |
| Ces. cekini                         |  | 5.45   | 5.47   |
| Napoleonsd'or                       |  | 9.05   | 9.06   |
| Srebro                              |  | 107.35 | 107.50 |

### Telegram „Slovenec“.

Iz Loke: Dr. Costa dobil je 18 glasov, dr. Suppan 22, dr. Zarnik 1.

Iz Tržiča: Volilcev 46, od tih dobil je Costa 13 glasov, Suppan 33, Zarnik 0.

Iz Kamnika: Vseh volilcev 75, dr. Costa je dobil 27, Suppan 40, Zarnik 8 glasov.

Iz Idrije: Prišlo je 75 volilcev; Suppan dobil 61 glasov, Zarnik 12, Costa 2.

Iz Ribnice: Volilcev 33, Horak dobil 22 glasov, Hočevar 11. Zmaga naša! Živio naš poslanec Horak!

Iz Postojne: Dr. Suppan dobil je 62, dr. Costa 4, dr. Zarnik 7 glasov.

Iz Kránja: Dr. Suppan 53, dr. Costa 37, dr. Zarnik 3.

V Ljubljani je izvoljen Schaffer.

V Dolenjskih mestih Hočevar.

Iz Vrhnike in Loža še nimamo poročil.